

# TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.  
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.  
Se abonédia la Comitetulu Asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domni colectori.

**Sumariu:** Căderea Plevnei. — Diariulu germanu „Universum“ publica biografia dómnei Carmen Sylva. — Privire istorica asupr'a manastirei si episcopiei Curtii de Argesiu. — Colect'a de bani pentru fostulu sau Tofalau desfiintiatu de către baronulu Carolu Apor. — „Unu actu de rea credintia.“ — Procese verbale ale comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu luate in sedintiele dela 28 si 30 Ianuarie 1888. — Conspectulu scrieriloru intrate pe sam'a bibliotecei Asociatiunei transilvane dela Academi'a de sciintie cesaro reg. din Vien'a. — Anunciu de Abonamentu.

## Caderea Plevnei.

Istori'a resboiului din 1877/8 scrisa mai tóta dupa acte autentice, pre câtu timpu luase parte si armat'a Romaniei, fu datá in tipariu de către auctorulu ei d-nulu Teodoru C. Vacarescu colonelu in rezerv'a armatei. Precumu publiculu celu competentu in materia, adeca in art'a si sciintia militara, asia si Academi'a romana aflase acésta carte atátu de meritoria, in câtu in sesiunea sa din anulu 1887 nu stete unu momentu la indoiala de a'i votá cu bucuria unulu din premiile sale mai respectabili. Dupa premiare noi nu amu lipsitu nu numai a anuntia publicatiunea acésta ce pórtá titlulu: **Luptele Romaniloru in resbelulu din 1877—1878. Bucuresci**, doue volume, dara in Nr. 9—10 si 12—16 amu si reprodustu câteva pericope din trens'a spre ai face cunoscutu si publiculu nostru celu puçinu spiritulu in care s'a scrisu acea carte. Amu observatu apoi, că acelea pericope au placutu fórte multu lectoriloru nostrii, éra acumu ni se cere că se mai inpartasimu din trens'a macaru numai descrierea dilei celei mari in care a caditu Plevn'a. Cu permisiunea d-lui auctoru facemu si astadata pe voi'a lectoriloru, se fia inse incredintiati că numai cu atáta nu'si voru stempera setea, ci că au se citésca cartea intréga. Red.

„Dela 16/28 Octombre, dupa luarea Gorny Dubnikului si Telisiului, Osman-Pasi'a erá cu deseversire inchisu in Plevn'a si caderea Rahovei 'i ridicase ori-ce nadejde de a fi sprijinitu despre nordu, cá si despre sudu. Provisiunile de hrana ce avea cu densulu abia putéu se'i ajunga pentru o luna, siese septemáni, si cerculu care'lu inpresurá nu'i mai lasá putintia de a'si reinnói aprovisionarile. Munitiunile de resboiu pentru infanteria erau inca imbelsiugate, dar' cele pentru artilerie incepéu a scadea simtitoru. Aceste sciintie armat'a aliata de inpresurare le dobánda dela prinsii cari se facéu la ante-posturi, dela soldatii turcesci desertori cari se in-

multiau dilnicu, dela numerosi fugari din populatiunea orasiului, cari cautau scapare in liniile nóstre. Numerulu acestoru fugari crestini devenea din di in di mai mare, si comandamentulu armatei de inpresurare se ingrijí că acésta fuga se nu fia ingaduita, ba chiaru indemnata de vrajmasiu, spre a scapa de guri netrebuincióse si a'si economisi astfelu provisiunile de hrana pentru trupe. Domnulu Carolu si ajutorulu seu se gândira unu momentu, daca n'ar trebui respinsi acei fugari cându se infatisiau inaintea liniiloru nóstre. Dar' o cestiune de umanitate se presintá aci, si acei nenorociti declarau că mai bine prefereau se fia ucisi de ante-posturile nóstre, decâtu se se mai intórca si se ingaduie suferintiele si mórtea din mán'a Turciloru care putea se vina peste ei, si mai alesu peste desertori. Ei fura, deci, primiti de trupele nóstre. Prin acelasi mijlocu se dobándeá amanunte asupr'a rationarei dilnice a armatei turcesci din Plevn'a si asupra starei sale morale. Tóte declaratiunile concordau intru a spune că dela 16/28 Octombre hran'a a inceputu a fi scadiuta in armat'a lui Osman-Pasi'a; că este nevoie de unele articole de subsistentia, precum lemnele de focu si sarea, si că din lips'a acestei din urma vitele de consumatiune incepu a perí; că trupele, vediendu-se inconjurate si inchise incepu a se descoragia de greutatile ce suntu silite se duca cu serviciulu necontentu in transiee, expuse la asprimea timpului si lipsite de echipamentulu necesaru, cojóce, cisme, etc. Numerulu bolnaviloru si alu ranitiloru crescea mereu, fara a se dispune de mijlócele de ingrigire necesarii, simptome epidemice de tifosu incepéu a se inulti; orasiulu suferea si dinsulu de inconjurare si de bombardamentu. Aratarile desertoriloru si fugariloru concordau tóte in a declará, că partea in care ostirea turcesca suferea mai multu de foculu protivnicu, erá cea despre Abdul-Kerim tabia, adeca despre trupele romanesi, si acésta se explica prin apropierea paraleloru si prin tragerea eficace a artileriei nóstre cu armamentu superioru celui rusescu.

În fati'a acestorur imprejurari, si in urm'a inaintarei spre Sofia a trupelor generalului Gurko cari se facusera stapâne pe Teteven si Vrati'a, redicându astfel din ce in ce mai multu putinti'a pentru ostirea turcésca din Plevn'a de a fi despresurata de Mehemet Ali, comandamentele armatelor aliata hotarâra a indreptá lui Osmanu-Pasia o somatiune de predare, spre a pune capetu unei situatiuni care din di in di devenea mai critica pentru densul si nu-i lasa nici o nadejde. Spre a'i inlaturá umilirea, si póte chiaru respunderea de a se fi inchinatu capului unui statu pe care Turcii 'lu tinéu de supusu loru, se decise cá marele duce Nicolae se scrie lui Osmanu-Pasia spre a'lu indemná se depuie armele. La finele lui Octombre s. v. comandantulu armatei active rusesci adresá o scrisóre in acestu sensu capeteniei turcesci din Plevn'a. Dar' Osmanu dovedí si in acesta imprejurare cá erá din acele suflete cari se inaltia impreuna cu primejdi'a si sórt'a protivnica, si respinse propunerea dicédu, cá nu se va abate dela aceea ce'i poruncesce datori'a\*).

Nu priimise, deci, a se predá neinduplecatulu mûşiru, declarându cá este hotarítu, elu si ostirea lui, asi versa cea din urma picatura de sânge. Dela unu omu cu energia ce dovedise Osmanu-Pasi'a, erá de adastatu cá acestea nu erau numai vorbe, si ca 'si va pune in faptu hotarirea. Se putea, dar', considerá cá siguru, cá armat'a turcésca va cauta sè se manţina pâna la ultim'a

\*) Dâmu aci in traductiune din limb'a francesca, scrisóra marelui duce si responsulu lui Osmanu-Pasi'a, neperitoru modelu de simtiri si de hotariri vrednice a stá pururea pilda despre chipulu cum trebuie a'si intielege insarcinarea capetenile de osti in fati'a vrajmasiului.

Bogotu, 31 Octombre (12 Noembre) 1877.

„Domnule Maresialu!

„In urm'a improtivirei energice ce amu intimpinatu din partea armatei puse sub comandamentulu Vostru, a trebuitu se iau dispositiuni spre a inconjura cu desevarsire Plevn'a si a ve pune in neputintia de a fi ajutat. Pentru acésta gard'a imperiala, sub ordinile generalului Gurko, a luat cu forti'a positiunile dela Gorny-Dubnik la 12/24; trei dile in urma intaririle dela Telisiu si garnisón'a care le apará, au fostu nevoite a se predá. Dolny-Dubnik s'a parasitu apoi de soldatii vostrii, si trupele mele au ocupatu succesivu Teteven, Osikovo si Vrati'a. Fiindca in acésta situatiune ori-ce urmatóre improtivire din partea Vóstra n'aru putea se princinuésca decátu nefolositóre versare de sânge, amu crediutu de datori'a mea, de datorie de umanitate, a comunica E. V. aceste informatiuni si consideratiuni.

Imi place a nadejúi, d-le Maresialu, cá Vetii pretiui motivele cari m'au indemnatu la demersulu de fatia, si 'mi facu o placere a Ve asigura, cá voiú scí in totdeun'a se onoru in persón'a Vóstra, cá in personalulu vitezelorur trupe puse sub comandamentulu Vostru, nisce resboinici demni de stima si de consideratie“.

Comandantulu capu alu armatei imperiale de operatiuni.

Nicolae.

di câtu mai avea ce se mânance, si cá apoi va face o suprema incercare, o crâncena si desperata opintire spre a cauta se frânga cerculu de impresurare si se strabata prin trînsulu. Comandamentulu armatei de Vestu 'si luá dara mesurile pentru a intimpina asemenea incercare, a o zadarnicí. si a luá prinsa tóta ostirea turcésca. Domnitorulu, impreuna cu ajutorulu seu generalulu Todleben, dispuse armat'a de impresurare in vederea acestei eventualitati. Acésta armata care acumu, dupa detasiarea corpului generalului Gurko spre sudu, se compunea din 3 divisiuni de infanterie romane, si, ca trupe rusesci, din corpulu alu IX-ea si alu IV-ea, din a 4-a brigada de tiraliori, a 3-a divisiune de infanteria a gardei, 2 divisiunei de granadier, a 4-a si a 9-a divisiune de cavaleria rusésca, si de tóta cavaleri'a romanésca, numerá peste 100,000 ómeni, si erá mai bine cá indoita decátu armat'a impresurata. Lini'a de inconjurare a armatei aliata ocupându unu perimetru de 75 kilometri in jurulu liniei de aparare turcésca, care avea cá la 40 kilometri, se subimpartí in zone sau sectorí, cari 'si avea fie-care comandantulu seu si trupele hotarite pentru aparare. Acesti sectori erau urmatorii: 1-iulu sectoru, dela Susurlu pe malulu dreptu alu Vidului, pâna la sioséua Bulgareni-Plevn'a, 18 kilometri intindere; coprindea divisiunile a 2-a si a 3-a de infanterie romane, si erá sub comandamentulu generalului Cernatu. Alu 2-lea sectoru dela sioséua Bulgareni-Plevn'a pâna la redut'a Halici, la Vestu de Radisíovo, 10 ki-

Responsulu lui Osmanu-Pasia:

„Inaltime“!

„Amu primitu scrisóra ce'mi-ati facutu onóra a'mi adresa cu data de 31 Octombre (12 Noembre), prin care me incunoscintiati cá „in urm'a impotrivirei energice ce ati intimpinatu din partea armatei puse sub comandamentulu meu, a trebuitu se luati dispositiunile trebuincióse spre a inconjura Plevn'a si a pune acestu orasiu in neputintia de a fi ajutat“. Cu tóte cá impartasiescu simtirea de umanitate ce I. V. a binevoitu a aretá, si cá 'i multiamescu de demersulu ce a avutu bunatate se faca in scopu de a inlatura versarea de sânge, ori cari aru fi, inse, dispositiunile ce s'au pututu luá pentru a inconjura Plevn'a, nu me potú oprí unu singuru minutu la ideea de a indemná pe vitejii mei soldati se depuna armele.

Daca gard'a imperiala sub ordinile generalului Gurko a luat Gorny-Dubnic si Telisiu, si daca generalulu insarcinatu cu apararea acestei din urma pietie s'a predatu, nu urmédia de aci cá trebuie se judecu cá I. V. cá situatiunea Plevnei este critica. In tóte casurile, voiú scí se nu me departezu dela datoriile ce'mi impune comandamentulu meu, si suntemu dispusi, brav'a mea armata si eu, a versa pâna la cea din urma picatura a sângelui nostru pentru cinstea patriei nóstre si apararea drepturilorur ei“.

Binevoiti a primí, Inaltime, expresiunea inaltei mele consideratiuni.

Osmanu  
comandantulu capu.

Cuarterulu generalu dela Plevn'a 1/13 Noembre 1877.

lometri; erá ocupatu de corpulu alu IX-ea rusescu (afara de o brigada din divisiunea 5-a) sub ordinile generalului Krüdner. Alu 3-lea sectoru, dela redut'a Halici la valea Tucenitiei, 7 kilometri, a 2-a divisiune de infanterie rusésca si 1 batalionu de tiraliori, comandantu generalu Zotof. Alu 4-lea sectoru, dela valea Tucenitiei la valea Tchernialka, 9 kilometri; a 16-a divisiune de infanterie, 3 batalióne de tiraliori si alu 9-lea regimentu de Cazaci sub generalulu Skobeleff II. Alu 5-lea sectoru dela valea Tchernialka pàna la malulu dreptu alu Vidului, 11 kilometri, coprindea a 3-a divisiune a gardei rusesci si 2 escadróne de Cazaci, sub ordinile generalului Katalay. Alu 6-lea sectoru, dela malulu stingu alu Vidului la satulu Tirnen prin Gorny, Dolny-Dubnik si Dolny-Etropol pàna la malulu stingu alu Vidului in fatia de Susurlu, 20 de kilometri, coprindea a 2-a si a 3-a divisiune de granadier, 1 brigada din a 5-a divisiune de infanteria rusésca, a 4-a divisiune de infanterie romana, 4 regimente de cavaleria rusésca si 2 regimente romane de calarasi sub ordinile generalului Ganetzki. Afara de 1-iulu sectoru de 18 kilometri ocupatu de trupele romane, acestea se mai intindéu inca vr'o 7 kilometri pe malulu stingu alu Vidului dela Demirkioi pàna la Dolny si Gorny-Etropol, si pe acestu spatiu se affá intrég'a divisiune a 4-a sub generalulu Racovitia, si brigada de calarasi Formacu, servindu de reserva corpului de granadier. Astfelu Romanii avéu sub paza aprópe a treia parte din intregulu perimetru de impresurare in jurulu Plevnei.

Comandantii fia-carui sectoru primisera instructiuni dela comandantulu armatei de vestu asupr'a miscariloru ce avéu se indeplinésca in casu de atacu in contr'a sectorului lor, sau celui vecinu; se determinase precisu ce trupe avéu se mérga in ajutoru, si, spre a le aduce pe punctulu amenintiatu, se mesurase distantiele si se calculase timpulu trebuinciosu. Drumurile de comunicatiune erau puse si ținute in stare buna, spre a inlesni ori-cându inaintarea si miscarile repedi pe dinsele; poduri si podisci se aruncasera peste girle si valcele ce erau de trecut, stâlpi indicatori erau asiediati de-a lungulu acestoru drumuri, spre a scuti ori-ce ratacire si perdere de timpu. Semnale optice de di si de nópte, pornindu din fia-care sectoru, avéu se anuntie restului trupeloru punctulu pe care ar' incepe lupt'a; sectorii erau legati intre dinsii prin telegrafia electrica.

In fia-care diminétia, despre diua, cându trebuie mai alesu a se pazi de intreprinderile resboinice, se facéu apeluri, trupele erau puse sub arme, si ele nu reintrau in bivuacuri de càtu dupa ce recunóscerile trimise inainte aducéu scire cà nu se simte nici o cercare ofensiva din partea vrajmasiului. Trupele trebuiau se aiba in totdeún'a pregatita hrana pe trei dile, spre a o luá cu densele in casu de pornire. Intr'unu cuventu, tóte mesururile pe cari le potu luá prevederea si ingrijirea povatiitorului de osti erau indeplinite, si capeteni'a armatei de vestu \*) nu se multiumea numai cu darea ordiniloru si instructiuniloru, ci se incredintia insusi, prin necontentite

\*) Carolu.

inspectiuni, cà aceste ordine si instructiuni erau esecutate făcea probe cu trupele punendu-le a se aduná la locurile unde urmau sè se afe in casu de atacu, controlu distantiele, timpulu pusu spre ale strabate, si, cu chipulu acest'a, siefi si soldati se deprindéu cu totu ce trebuiau se sevársiésca in casu de lupta.

Se examinase de comandamentu eventualitatile de esire ale armatei turcesci si punctele pe cari se putea operá; tóte dispositiunile se luasera in consecuentia, ingrijinduse, inse, a se ținé peptu si pe alte puncte unde vrajmasiulu putea esecutá atacuri false spre a distrage atentiunea dela punctulu principalu alu atacului.

Dupa tóte probabilitatile, esirea reala trebuia sè se indreptedie asupr'a sectorului alu 6-lea, unde se aflau sioséua Plevn'a-Sofi'a si drumulu spre Vidinu; acestu sectoru, dar', se umpluse cu trupe mai numeróse: 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> divisiuni rusesci, 1 divisiune romanésca si 6 regimente de cavalerie aliata.

Ór'a suprema erá aprópe. Prin desertori turci si fugari crestini din Plevn'a se aflase, cà ostirei turcesci de pe la 20 Noembre st. v. nu 'i se mai da decátu 50 grame de pàne, càtiv'a stuleti de porumbu si puçinu oredu pe di; carne nu-i se mai dá decátu la doue dile. Provisiunile erau sleite, soldatii ceréu cu staruintia esirea.

Dela 26 Noembre (8 Decembre) tunurile turcesci 'si slabisera foculu; la 27 'l incetasera cu totulu. Cuartierulu generalu alu armatei primise vestea, la 25/7 si 26 Noembre (8 Decembre), cà Osmanu-Pasia facuse inspectiunea armeloru, si distribuise soldatiloru câte 150 cartusie de fie-care; cà la 27/9 diminétia, 10 tunuri si 5000 ómeni pogorisera pe sioséu'a Sofiei, unde se aflau adunate cá la 500 cara, pe acestea se incarcasera ladile cu munitiuni si bagage. Totu in aceea di, parte din provisiuni cari mai remanéu se distribuira trupeloru, parte se incarcasera. Ante-posturile si patrurile nóstre de cavaleria semnalasera in nóptea de 27/9 28/10 Decembre sgomotulu unei mari adunari de ómeni peste Vidu, pe sioséua Sofiei, si totdeodata cà se audia cum Turcii lucraru la asiediarea unui podu provisoriu pe acésta girla, in apropierea podului de pétra. Tóte aceste indicii aratau deslusitu, cà vrajmasiulu se pregatesce se'si faca esirea spre alu 6-lea sectoru. Capeteni'a armatei de vestu prescrie prin telegrafu generalului Ganetzki, comandantulu trupeloru ruse-romane din acelu sectoru, a'si luá dispositiunile de lupta, si transmise ordine siefiloru celorlalti sectori a pune in esecutare pregatirile pentru a merge in ajutorulu punctului atacatu.

Zorile unei dile de iérna inveluita de negura si de cétia incepura incetu a se luminá la 28 Noembre (10 Decembre); pamentulu erá inghietiatu de frigulu de peste nópte. La 7 óre Turcii deschidu foculu din baterii din nou stabilite pe malulu dreptu alu Vidului si incepu ataculu in contr'a positiuniloru rusesci dincolo de Vidu, la Vestu de Dolny-Etropolu. Dispositiunile comandamentului turcescu erau simple; elu impartise intrég'a lui armata in doue parti aprópe de o potrivita. O parte, in numeru de 20,000 luptatori, avea sè se asverle cu Osmanu in frunte asupr'a liniiloru de peste Vid, si se le sparga. A doua

parte a ostirei turcesci, compusa iarasi din 20,000 luptatori, nu trebuia se inaintede decâtu dupa 2 óre dela inceperea atacului de peste Vid; ér' pâna atunci avea se apere flancurile si spatele colóneloru cari operau esirea. Spre acestu sfîrsitu, de càtre acésta a dou'a fractiune a armatei se manînusera cá la 6,000 ómeni, cu artileria, in redutele dela Opanez si dela Krişinu, de unde trebuiau se opréscá trupele romane si ruse din acele parti de a inaintá spre Plevn'a, si de-a loví de dinapoi armat'a turcésca, dându astfelu timpu lui Osmanu-Pasia se strapunga lini'a de impresurare dinaintea sa.

La 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Turcii trecura peste podu si se desfasurara pe siesulu din stîng'a Vidului. Insufletiti de neinspaimentatulu si iubitululu loru siefu care mergea in fruntea loru, animati de vitejia si increderea lui Osmanu incurendu'si linistitu, in mijloculu grindinei de glóntie si de obuze, falniculu armasariu misirliu, daru alu Sultanului, soldatii otomani strabatura cele vre-o 3 kilometri cari 'i despartiea de intaririle granadieriloru rusesci fara cá nimicu se'i póta ţiné din cale. Cá vertejulu de vijelie si de furtuna, ei se asvêrlira asupr'a siantiuiloru si tariiloru protivnice. Cu tóta pregatirea Rusiloru, cu tóte mesurile indelungu chibzuite pentru acestu atacu, naval'a Osmanliiloru fuse atátu de silnica si neoprita, in càtu in mai puşinu de o jumătate óra transieele inaintate, redut'a n<sup>o</sup> 3 si 3 baterii rusesci cadiura in mán'a loru. Granadierii regimentulu de Siberi'a cari aparau siantiuirile si redut'a fura sfaramati si respinsi; Turcii cucerira 6 tunuri dupa-ce ucisera pe tunari. Prim'a linie a Rusiloru erá strapunsa, si pe la 8<sup>1</sup>/<sub>2</sub> óre, Osmanu-Pasia ordoná imediatu ataculu asupr'a liniei a doua. Otomanii se arunca cu acelasi aventu inainte pe redutele n<sup>o</sup> 4 si 5, si pe intaririle de lángha dinsele aparate de regimentulu de granadieri alu micei Rusii, cucerescu cu bationet'a redut'a n<sup>o</sup> 4, tóte lucrurile din jurulu ei si alte 4 tunuri rusesci. Singur'a reduta n<sup>o</sup> 5 mai resista, dar' a dou'a linia de aparare rusésca este sdrobíta, arip'a stángha a Turciloru inaintédia spre Gorny-Etropolu. Totulu depinde acum dela rezervele luptatoriloru. Sosi-voru mai ántái cele rusesci, inaintarea vrajmasiului se va putea oprí; sosi-voru ale Turciloru mai ingraba, victori'a este a loru, esirea a isbutitu. Atunci se uita Osmanu-Pasia peste Vid si astépta ferbendu de nerabdare, inaintarea celoru 20,000 ómeni lasati inapoi, cari trebuiau se'lu urmedie dupa doue óre dela inceperea atacului. Este 10<sup>1</sup>/<sub>2</sub>; sunt trei césuri dela inceperea luptei, si ei inca nu se vedu. Comandantulu turcescu pornesce ordonantie peste ordonantie cá se aduca mai repede restulu ostirei sale, càci dela acést'a depinde acum succesulu. Vomu vedea pentru-ce acei 20,000 ómeni nu putura sosí si cum Romanii smulsera isbánd'a jumătate cástigata din mán'a muşirului otomanu.

Dar' in restimpulu acest'a generalulu Ganetzki, comandantulu sectorulu in care se petrecea lupt'a, cautá a'si aduná tóte puterile. A 2-a brigada din divisi'a 3-a de granadieri alérga din Gorny-Etropol in ajutorulu 1-ei brigada care fusese respinsa; a 2-a divisie de granadieri, aflata in reserva la Dolny-Dubnik, inaintéza asupr'a

flanculu stánghu alu vrajmasiului; divisi'a 4-a románésca postata intre Dolny-Etropol si Demirkioi, se apropie de flanculu dreptu rusescu; si tóte acestea trupe sustínu întórcerea ofensiva a granadieriloru pe intrég'a linie. Redutele si siantiuirile fura luate inapoi de Rusi, impreuna cu cele 10 tunuri ce perdusera; ei cucerira acum la rëndulu loru 7 tunuri si unu stégu dela Turci. Unu momentu de pauza se produse atunci; era 11<sup>1</sup>/<sub>2</sub> óre, si patru dela inceperea bataliei. Rusii se opriserá si'si alcatuiau bataliónele. Osmanu-Pasia asteptá multu dorit'a sosire a celoru 20,000 ómeni ai sei lasati in urma.

Dar acestia nu-'i mai puteau ajutá, càci iata ce se petrecuse pe tiermulu dreptu alu Vidului, pe càndu comandantulu turcescu atacá si strapungea lini'a de aparare a granadieriloru rusesci pe tiermulu stîngulu alu acestui riu.

La 6<sup>1</sup>/<sub>2</sub> óre diminétia generalulu Cernatu primise depesi'a comandantulu armatei care-'i prescriá a porní 4 batalióne (brigada Sachelarie) si 3 baterii spre Demirkioi pentru a intari sectorulu atacatu. La aceeasi óra comandantulu corpulu românú avusese insciintiare din partea colonelulu Cerchez cá, in faptululu dilei, loc.-colonel Cotruţ, comandantulu trupeloru nóstre din transiee, observandu o miscare de retragere a inamiculu din redut'a Griviti'a n<sup>o</sup> 2, trimisese unu micu detasamentu cu unu ofieru si soldati de geniu spre a se incredintia despre acést'a si a examiná daca redut'a nu este minata; in acestu casu a taiá si stinge ori-ce fitilu sau conductu ar' aflá. Iar' dupa acésta trupele nóstre ocupasera redut'a vrajmasia. Colonelulu Cerchez mai raportá ca acum inaintéza cu a 2-a si a 3-a brigada ale divisiunei sale asupr'a taberei intarite dela Bucov'a. Generalulu Cernatu porní numai de càtu pe maiorulu de statu-majoru Lahovari spre a recunósce starea lucruriloru spre Demirkioi si Opanez; loc.-colonelu Berindeiu, siefulu geniului, plecá asemenea spre Bucov'a pentru a indreptá actiunea colóneloru cari inaintau la ataculu acestei positiuni, si comandantulu corpulu, cu statulu-majoru, se transporta la redut'a Alexandru pentru a dirige miscarile trupeloru române. Erá atunci 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> óre, adica momentulu càndu Osmanu-Pasi'a trecuse podurile de preste Vid si incepea ataculu asupr'a sectorulu al 6-lea.

Colonelulu Cerchez inaintase cu cele 2 brigade ale divisiunei sale dela redut'a Griviti'a n<sup>o</sup> 2 asupr'a stángei inaltimiloru dela Bucov'a, si in acelasi timpu, colonelulu Angelescu G. cu divisi'a 3-a, ocupase pe stîng'a acelorasi inaltiimi satulu Bucov'a, asia cá la órele 9 de diminétia acésta linie de intariri la nordulu Plevnei erá in stapánirea trupeloru române. Inamiculu se retrasese pe a dou'a linie a sa de intariri despre Opanez, unde-'si concentrase apararea. La 9<sup>1</sup>/<sub>2</sub> o deputatiune de orasieni din Plevn'a se presinta pe muchi'a Bucovei înainte colonelulu Cerchez, si aratându-i cá orasiulu este evacuatu de ostirile turcesci 'i cerú ajutorulu trupeloru nóstre spre a'lu ocrotí de bántuirea făcatoriloru de rele. Comandantulu divisiunei a 2 a trimise unu batalionu din regimentulu alu 6-lea de linia cu locot. colonelu Algiu,

pe care-lu numí comandantu alu pietiei pàna la dispozițiuni noue. Locot. Algiu porní cu acelu batalionu, care intrà pe la 10 óre diminéti'a in orasiu, in urale si strigàte de bucuria ale populatiunei. Aceste trupe romàne fura cele de àntài care intrara in Plevn'a.

(Va urmá).

Diarulu germanu „*Universum*“ publica urmatórea biografia:

### Carmen Sylv'a.

In rendulu dintre principesele Europei regin'a Romaniei *Elisabel'a*, ocupa o positiune deosebita. Directiunea ideala a spiritului, profunditatea sentimentului, puterea ei rara de actiune si participarea ei activa la tóte cestiunile cari agita timpulu nostru, ar' fi anuntiatu in tóte partile numele ei cá alu unei dame favorisata de Dumnedieu, chiaru dacá capulu ei n'ar' fi ornatu cu o coróna regala.

Ceea ce scimu despre educatiunea, despre viati'a familiara si conjugala, despre actiunea umanitara, despre productiunea poetica a reginei romane, ne permite se cunóscemu lamuritu cá avemu dinaintea nóstra un'a din acele naturi inspirate de idealitate si de dorintia pentru productiunea intelectuala, care se potu numera intre raritati in timpulu nostru bolnaviciosu de palórea materialismului.

Regin'a este adorata de poporulu ei, pentrucá ea 'si indeplinesce cu energi'a ce o caracteriza datorintiele cá mama a tiei, consacrându-se loru din totu sufletulu; ea este serbatorita cá poeta si artista, pentrucá talentulu ei naturalu, placerea ei pentru totu ce este sublimu o inspira pentru actiuni nobile si produce fructe, care devenindu mature prin o adeverata putere spirituala au o valóre durabila; regin'a este iubita, fiindca ea cá poeta se apropie de noi sufletesce in bucurie si in durere; in modulu cum ea canta in poesiile ei, cum descrie fericirea ficei, a sotiei, a mamei, cum lasa se resune cu màna cunoscatóre tóte córdele cari vibréda in inim'a nóstra, ea ni se presinta, nu cá regina, ci cá o profeta talentata care scie a cetí in increțiturele mai ascunse ale inimei nóstre.

In acést'a consta popularitatea cea mare de care se bucura regin'a Romaniei departe peste frontierele patriei sale; ea posede talentulu raru de a imbracă in cuvinte simple, cele simtite in adânculu inimei, cari cuvinte prin tonulu caldurosu alu inimei nu perdu nici odata efectulu loru. Unu efectu adeveratu aprindietoru au poesiile ce le-a compusu ea in anii de resbelu 1877—78, Straja la Dunarea.

Ah! nu te teme patri'a mea! bratiulu meu te va umbrí si apara! Lasa se fãlfaie amenintiatoru in aeru stégurile Turciloru, lasa se fulgere foculu tunurilor! Inainte, inainte spre sântulu rasboiu, principele Carolu este cu noi, elu ne duce la victorie!

Erá in cãmpurile de bataie bulgare atátu de populara, cá in anulu 1871 la Germani: Straj'a la Rhin.

Dar' poesi'a cea mai profunda sunt versurile cari le incredintiéda regin'a mamei sale sdrobita fiindu de durere prin perderea unicolui ei copilu.

Dãmbovitia, Dãmbovitia! Da de tine suntu lantiuita de cându la malulu teu inverditu, mi-am culcatu ce avému mai iubitu!

Si in altu locu:

Suspínu dupa bratiuórele tale, dupa sunetulu fermecatoru de dulce alu vocii tale, suspínu dupa sarutulu teu celu caldu si dupa cãntarea 'ti copilarésca vesela cá a paseriloru.

Suspínu dupa cuvintele'ti de iubire, dupa usiorulu pasu alu piciorusieloru tale, cu care plutea ici, colea si pretutindeni — ah inim'a mea plutea cu elu!

Cãtra mam'a ei, princes'a de Wied, scrise regin'a atunci, probabilu spre a linisci pe mam'a care simtia compatimirea cea mai mare pentru durerea ficei sale:

Nu crede cá ori-ce fericire a sburatu din inim'a ranita, suntu bogata si recunoscatóre inca; Daca nu potu se mai audu acelu nume, ah! acelu dulce nume, totu mai potu dice inca „Mama“.

Carmen Sylva este un'a din acele nature, care sciu se descopere unu isvoru de fericire chiaru si in durerea cea mai profunda. Durerea si supararea erau companionii ei fideli chiaru din fraged'a ei junetie; ele au indreptatu póte spiritulu lesne inflamabilu alu copilului princiariu pe cãi serióse, l'au fãcutu aptu se intieléga lumea, cá se opuna multimei datorintieloru o putere de actiune si o elasticitate a spiritului, care o posedu fórté puține femei.

Regin'a *Elisabel'a* fũ nascuta la Neuwied in anulu 1843; anii de copilarie 'i petrecũ mic'a princesa intr'o fericire netulburata; ea erá o copila vióie si fórté sirguitóre la invetiatura; bucuri'a ei cea mai mare erá se asculte basme si convorbirile ómeniloru maturi.

Supararea cea dintãiu mai amara o cunoscu atunci, cându mum'a ei multu iubita se imbolnavi seriusu in anulu 1850; septemàni intregi nu'i erá permisu se vadia pe principes'a care se aflá in pericolu de mórte; dupa ce se insanatosise in fine mam'a, renuntia jun'a princesa la tóte jocurile copilaresci, cá se póta remanea neincetatu in societatea ei. Fratele ei celu mai micu, printiulu Otto (nascutu la 22 Noemvrie 1850), erá suferindu din fraged'a lui copilarie: famili'a princiara se stramutã dela Neuwied la Bonn spre a fi totdeun'a in apropierea celoru mai buni medici. Aici sciũ inteligentulu printiu Enricu a se inconjura cu unu cercu de artisti si savanti; barbati cá Ernestu Mauriciu Arndt, Perthes, Bunsen, Bernevs, Iuliu Lessing erau óspeti dilnici in palatu; mic'a princesa petrecea cu preferintia in cabinetulu de studiu alu parintelui ei; modulu de vedere romanticu — rationalu alu printiului avea necontestatu o influentia mare asupr'a educatiunei ficei. — Oplu seu „despre viati'a spirituala necunoscuta“ are o valóre durabila; — mystic'a si naturalismulu se paréu a fi gasitu intr'unu modu admirabilu o incorporare in viati'a spirituala a printiului. Princes'a vesela se simtia cea mai fericita, cându putea

ascultá cuvintele parintelui ei, cându putea urma direcțiunei cugetariloru sale.

De timpuriu se manifestá placerea ei deosebita pentru pedagogica. Asia precum ea dirigédia insasi cá regina instructiunea la câteav'a scoli de fete din Bucuresci, venindu in persóna la examene si impartindu premii si laude, astfelu se silia cá si anii ei de junetie se influentiedie intr'unu modu instructivu asupr'a altora. In castelulu parintiloru ei fú primitu unu baiatu sermanu Rudolf Wackermagel, pe care princes'a 'lu pregatí pentru class'a a cincia a gimnasiului; pentru dens'a erá o adevrata bucurie de inima cá se dea lectiuni miceloru nepóte ale baronesei de Bibr'a; trei óre intregi intrebuintiá ea pentru aceste lectiuni, trei óre citea tatalui ei, patru pâna la cinci óre consacrâ ea pentru perfectiunea ei musicala. Princes'a erá o eleva a lui Rubinstein si Clarei Schumann, care nu putea se laude in déjunsu intielegerea ei inteligenta si joculu marcatu. — Remarcabilu pentru directiunea spirituala a ficei princiare este, cá ea avú intentiunea se depuna examenulu de institutrice, de a infiintia unu seminaru si de a se consacra cu deseversire pentru instructiunea aceloru fiintie de genulu ei, doritóre de a se iustruí.

Mórtea fratelui ei, care succumbase suferintiloru sale la 16 Februarie 1862, mórtea parintelui ei, pe care'lu iubia mai pre susu de tóte, care'i fú rapitu doi ani mai târdiu, pe cându ea erá departe de patri'a ei, contribuira multu la abandonarea planului ei. Jun'a princesa se consacrâ acumu cu totulu ingrijirei mamei, făcú cu dens'a mai multe voiajuri si se silí a o face se uite grelele lovituri ale sórtei.

Incântátóre suntu descrierile ei de voiaju dela nordu si sudu. Din Neapole scrie ea: „De vr'o câteav'a dile vuiesce Sirocco si marea spumega in valuri agitate: norii atârna aprópe de asupr'a pamentului si acoperu Vesuvulu. Marea este verde si cenusie: in vârfurile albe ale spumei luceste cá fosforulu. Ah, câtu de multu asi dorí se me ducu afara in orcanu, se cântu in unde o melodie selbateca, pe care se n'o audia nime, se n'o asculte nime, care se remâna numai proprietatea mea exclusiva!“ Princes'a făcú in voiajurile ei cunoscintia cu multi ómeni insemnati; ea visédia cu Piloty de Itali'a, este incântata de „viór'a celesta“ a lui Ioachimu, de cântarea melodiósa a sotiei sale, de acea cântare, care curge cá unu „torentu sgomotosu de munte“.

Reintorcându-se in patri'a ei, revine princes'a din nou asupr'a planului cá se devina institutrice. Intemplantarea decisese altfelu. In Coloni'a se întâlnescu damele princiare cu principele Carolu alu Romaniei. „Ce barbatu incântatoru a devenitu omulu acest'a!“ dise princes'a mamei sale dupa ce printiulu facuse visit'a sa.

„Carolul alu Romaniei este aici spre — a cere mân'a ta,“ replica princes'a mama.

„Elu este unu barbatu, pe care trebuie se'lu iubésca cinev'a“, respunse princes'a cu ochii lucitori. A dou'a di fú chiaru proclamata logodn'a.

Princes'a care respinsese pâna acumu propunerile pe jumetate serióse, pe jumetate glumindu, cá va re-

mânea o fecióra batràna, erá acum preschimbata cu totulu. Auriu se desfasiurá viitorulu de 'naintea ei; dorinti'a de a luá asupr'a si datorintiele cele mai grele pentru iubirea acestui barbatu, pe care ea 'lu considerá de celu mai perfectu in privinti'a marinimei si a virtutiloru barbatesci, o petrunse de o adevrata fericire.

Si cum si-a indeplinitu ea datorintiele cá sotie si mam'a tieriei? Printiulu Carolu o numesce partea cea mai buna a fiintiei sale, juvaerulu celu mai lucitoru alu corónei sale; poporulu se uita la dens'a cá la o sfanta.

Ceea ce 'si propusese princes'a atunci, cându la 22 Noembre 1869 puse pentru atâtai'a data piciorulu pe pamentulu romanescu sub sonurile imnului nationalu si in aclamatiunile infinite ale poporului, ea a indeplinitu cu credintia.

Viati'a datorintieloru, conditionata prin positiunea ei distinsa 'i oferí deplina satisfactiune; multumirea ei cea mai mare erá cându 'si putea dice la apusulu sórelui de a fi folositu multora prin sfatuirile, prin ajutorulu ei. Cu profunditatea ei particulara cauta jun'a princesa se ajute nu numai superficialu, si momentanu, ea voea se asigure o fericire durabila. Astfelu fondâ ea societati pentru ajutorulu saraciloru, scoli populare, scoli de brodatu si tiesutu; ea organizâ serbari splendide, alu caroru beneficiu 'lu destinâ pentru stabilimentele de binefaceri; ea erá necontentitu ocupata cá sora de caritate in anii de resbelu; unde se presintá cá prin lazarete dându consolatune si ajutoru, alinându suferintiele celoru gravu bolnavi prin beuturi recoritóre si prin mán-cari intaritóre si bandajându cu mân'a ei proprie ranile ranitiloru, pretutindení putea fi sigura de binecuventarile tuturoru. — Activitatea ei a devenitu adevratu legendara. Inca si astadi 'si povestescu tierancele de prin sate, cându se aduna sér'a cu furcile la siediatóre, despre „mam'a regina“, care putea vindeca bolnavii uitându-se numai la densii. Ea erá mam'a ranitiloru“. Cându dupa ocuparea Vidinului actiunea armatei romane se terminâ intr'unu modu gloriosu si principele Carolu se întórse in tiara cá erou incoronatu cu lauri de victorie in fruntea trupeloru sale, princes'a erá fericita de a se putea întórce érași la casnici'a ei liniscita „la florile, paserile si cãrtile ei“. Ea scrie atunci: „Eu gasescu, cá este o anomalie si o nefericire, cându o femeie este silita de a esí in viati'a publica!“

Cându Români'a fú declarata de regatu la 24 Martie 1881, incepù o era noua. Regin'a crediù in stéu'a ei de fericire. „Numai fidelitatea datorintieloru, simtiulu datorintieloru si indeplinirea datorintieloru, — dise ea, — ne potu conserva „stéu'a nóstra in splendórea ei.“

Cu tóte ca ea se ocupa acumu cu preferintia de arta si literatura, totusi nu uita nici unu singuru momentu de acele misiuni care'i incumba cá mam'a tieriei. Asilulu Elen'a-Dómn'a, o casa de orfani, in care suntu plasate aprópe 500 de fete primindu acolo instructiune in sciintie, limbi, comptabilitate si lucru de mâna, se bucura de ingrijirea ei deosebita.

In scól'a Elisabet'a Dómn'a, întreținuta din propriile ei mijlóce suntu primite aprópe 80 din fetele cele mai



sarace: ele invatia a cetii, scrie, socoti si lucru de mana nationalu pana candu se potu intretine singure. — Societatea Elisabet'a infintata asemenea de regin'a, are scopulu de a distribuia iarn'a lemne pe la saraci. „Albina“ da ocupatiune la mai multu de 1000 femei sarace, caror'a li se dau machine de cusutu si de brodatu.

Regin'a a contribuitu multu la dezvoltarea industriei nationale; ea insasi porta cu preferinta costumulu nationalu romanescu, pune valoarea in broderii nationale, conservandu astu-felu tierii sume enorme, cari se cheltuiau inainte in strainatate pentru mode frantiosesci.

Din initiativ'a reginei camerele au votatu 200,000 franci pentru zidirea unei scole de tiesetorie si industrie; stative se dau gratisu pe la lucratoare diligente, se facu plantatiuni de agudi spre a se cultiva matasari'a etc. Pe catu se pote regin'a 'si da tota silinti'a de a deschide poporului cali noi de cascigu. Puține femei voru fi, cari se intelaga atatu de bine ca dens'a se'si pastredie pe langa tota idealitatea, o privire deschisa pentru viati'a practica.

Activitatea literara a reginei nu este inca apreciata precumu merita; talentulu ei poeticu este fecundu, naturalu; claru si curatu ca sunetulu clopotului suntu ideile ce le exprima; te simti puternicu emotionatu de scrierile ei lirice, de ore-ce suntu scrise intr'unu limbagiu din adanculu inimei.

Primele lucrari ale poetei regale aparura sub pseudonimulu E. Wedi in „Magasinu pentru literatur'a din streinatate si a prezentului“ (1878). Critic'a era foarte favorabila; E. Wedi fu salutata cu deplina simpatie in cercurile literare: in curendu dupa acest'a aparura Sappho, Hameristei, Peste ape, Basmelule Pelesului. Productivitatea intelectuala a reginei puse lumea in mirare. Fie-care opu era compusu intr'unu modu particularu, in fie-care se remarcu unu progresu. In anulu 1883 aparu o colectiune de basme incantatoare „Din regatului lui Carmen Sylva“, din care reese intr'unu modu evidentu, catu de multu s'au inradacinatu sentimentele si cugetarile inaltiatei femei in pamentulu pe jumetate asiaticu alu noiei sale patrie.

Castelulu ei dela Sinai'a este adeseori visitatu de artisti si savanti, cari primescu invitatiuni amabile; aici dam'a distinsa este poeta, artista, gospodina si sotie in semnificatiunea cea mai nobila a cuventului. Ori-cine fi face aici cunoscintia, vorbesce cu admiratiune de spiritulu si amabilitatea ei.

Imperates'a Elisabet'a de Austri'a, care nu de multu facuse dela Mehadi'a o visita reginei Romaniei la Sinai'a, se exprima ca nu-'si pote inchipuia cine-va nimicu mai idealu decatu acesta dama in acesta incunjurime.

(Traducerea dupa Reform'a din Bucuresci).

## Privire istorica asupr'a manastirei si episcopiei Curtii de Argesiu\*).

*Epoc'a Stravechia a zidirei.*

Cronic'a anonima a tierii Romanesci, vorbindu despre faptele stralucite si pioase ale lui Negoe-Voda Basarabu

(1512—1522) dice: „Si sparse mitropoli'a din Argesiu din temeli'a ei, si zidi in locul ei alta sfanta bisericu cioplita si netezita, si sapata cu flori, si au prinsu pe din launtru tote petrele un'a cu alt'a pe din dosu cu scobe de feru cu mare mestesiugu, si au versatu plumbu de le-au intaritu si au facutu prin mijloculu tindiei bisericei 12 stilpi inalti, totu din petra cioplitu, si invirtiti forte frumosu si minunati, cari inchipuiescu 12 Apostoli. Si in sfantulu altariu desupr'a prestolului inca facu unu lucru minunatu cu turlisioare versate, iar' ferestrele altarului si ale bisericei celei de pe desupr'a si ale tindiei totu scobite si resbatute prin petra, cu mare mestesiugu le facu si la mijlocu o oculi cu unu brau de petra impletitu in trei vitie si cioplitu cu flori si poleitu. Biserice'a cu altarulu dinpreuna cu tind'a, inchipuindu sfant'a si nedespartit'a Troitia. Er' pe desupt strasin'a cea mai dinjosu imprejuru a tota biserice'a, facu ca o strasina totu din marmura alba cioplita cu flori, scobite si sapate forte frumosu, er' acoperementulu totu de plumbu amestecatu cu cositoriu, si crucile pe turle totu poleite cu auru, si turlele totu cioplite cu flori, si unele facute sucite, si imprejurulu bolteloru facute steme de petra, cioplite cu mestesiugu si poleite cu auru. Si facu unu cerdacelu dinaintea bisericei pe patru stilpi de marmura pestritia, forte minunatu boltitu si zugravitu, si invelitu cu acela de plumbu; si facu scara bisericei totu de petra scobita cu flori si cu 12 trepte semnandu 12 semintii ale lui Israilu. Si pardosi tota biserice'a, tinda, si altarulu dinpreuna cu acelu cerdacelu cu marmura alba, si le impodobi pe dinlauntru si pe din afara forte frumosu, si tote scobiturele petreloru pe din afara le vapsi cu lazuru albastru, er' florile le polei cu auru. Si asia vomu putea spune cu adeveratu, ca nu este asia mare si sobornica, ca Sionulu, carelu 'lu facuse Solomonu, nici ca sfant'a Sofie, care o facu Iustinianu imperatulu, er' cu frumuseti'a este mai pe desupr'a decatu acelea“.

Faptulu de capetenie, ce reese din disele chronicarului, este ca pe locul, unde s'a ridicatu biserice'a de astadi a Curtii de Argesiu, fusese inainte o alta bisericu mai veche, mitropoli'a tierii, ca temeliile vechi ale acestia au fostu intrebuintate in constructiune. Acesta se confirma de insusi Negoe, candu dice intr'un'a din inscriptiunile ctitoricesci, ca a gasitu biserice'a din Curtea de Argesiu, deremata si nereparata, si a hotaritu a o rezidi din temeli, a o inaltia si a o intari. Decandu data inse acea Mitropolie a tierii Romanesci? Cine intemeiasse biserice'a? Este neindoiosu lucru ca inceputurile statului Muntenu trebuescu cautate in regiunea Muscelului si Argesului, la Campu-lungu si la curtea de Argesiu.

Acu a esistatu inca din epoc'a stravechia romana asiedieminte militaresci, cohorte sau trupe legionare, si mic'a loru comunitate devenindu crestina, a trebuitu se ridice de timpuriu temple sau basilice, din care s'au formatu bisericile nostre. Urmele unui atare templu se gasescu, credemu in biserice'a episcopala dela Argesiu; si ele numai ne esplica de ce planulu acestui monumentu

\*) A se vedea art. I. din Nr. 23—24 anulu 1887.

este micu in felulu seu, fara asemenare, in intregimea sa cu vre-unulu din edificiile anteriore ale tierii.

In adeveru, Narthexul, avendu form'a unui dreptunghi, a carui lungime este indreptata dela Nord spre Sud, perpendicularu cu cea mare a monumentului, se lega printr'unu felu de ingustela sau strimtorela cu restulu Bisericei. Acestu Narthex nu pote fi consideratu ca unu porticu acoperitu, destinatu calugariloru sau poporeniloru, ca ci insemnatatea sa, bogati'a decorului seu, si cele trei turnuri de desupra ne indica o impartie la cu totulul particulara. S'ar crede la prim'a data, ca Nego-Voda a voitu se 'si zidisca o sala mare mortuara, in care se repausese remasitiile pamentesci ale sale si ale nemului seu, si ca la dens'a s'a alipitu o capela particulara.

Inse domnii nostri avéu unu gându mai puçinu egoistu, cându fundau manastiri si biserici; ei cugetau mai multu se inaltie unu locasiu Dumnedieului Atotu-Puternicu, unde toti crestinii se vina a se inchina, decâtu se 'si faca locu de ingropaciune lorusi. Remâne numai a alege intre doue presupuneri; sau ca architectulu Bisericei primitive a ținutu séma de temeliile unui templu romanu cu multu mai vechiu, ce se aflá acolo, sau ca terenulu fiindu reu, elu fúsesse silitu se dea Narthexului o dispositiune asia de ciudata, care e contraria planulu, ce a voitu se proiectedie. Sapatari sistematice intreprinse intr'adinsu de ilustrulu restauratoru alu monumentului nostru, d. architectu *A. Lecomte du Nouy*, in mai multe locuri a doveditu, ca vechi'a biserica, au fostu cladita pe tierusi de stejaru, lungi de 50 cent. asiediati la distantia de 40 cent. unii de altii, si legati prin craci de arbori si cu pamentu grasu amestecatu cu carbuni de lemmu.

Acésta dispositiune pentru intarirea solului arata, ca pamentulu erá abundantu de isvóre, si explica o legenda culésa de Archimandritulu Paulu din Alep, care a visitatu manastirea Argesiu in anulu 1654, si care ne spune ca: „loculu in care se afla biserica erá mai inainte unu lacu adunatu din apele de sorginte, in mijloculu caruia se descoperi o vechie Içóna a Maicii Domnului, pe care unulu din preoti o duse la biserica domnesca din Curtea de Argesiu. Mai la urma in sa icón'a se reintorse la loculu seu de inainte, si atunci Dumnedieu inspirá pe Nego-Voda, carele indata veni la acestu locu si incepù cladierea manastirei, umplendu loculu cu petre si carbuni.

Pentru ce se va fi alesu tocmai unu locu apatosu? Este greu de priceputu, daca nu admitemu hipotes'a ca esista acolo unu templu vechiu din epoc'a romana, de care se ținea legenda traditionala, care atribuiesce pote vre-unui isvoru din prjma o putere speciala tamaduitoare. D. architectu Lecomte observa, ca se citá numerose exemple de monumente religiose cladite pe locurile de multu timpu consacrate de către cele mai vechi traditiuni. Astfelu este cu cele mai multe biserici zidite in Palestin'a si Syri'a, si cari devenira succesivu temple, biserici, moschee sau sinagoge. Afara de acést'a daca,

se observa planulu Bisericii episcopale dela Argesiu, si se prelungescu cele doue ziduri laterale, cari lega Chorrulu cu Narthexulu, — avemu tocmai planulu templului romanu, ceea-ce intaresce opiniunea de mai susu despre originea stravechia romana a monumentului.

## Colect'a de bani pentru fostulu satu Tofalau desfiintiatu de către baronulu Carolu Apor.

Dupa douedeci de ani aprópe cinev'a s'au aflatu ca se voiesca a reinnoi procesulu urbariale alu fostulu satu Tofalau, ai carui locuitori se afla de atunci stramutati si risipiti in alte câteva sate situate intre Murasiu si Câmpia asia, in câtu Comitétulu Asociatiunei transilvane care publica in fia-care anu concursu pentru doue stipendii de câte 20 fl. spre a se votá la fii de ai parintiloru fosti locuitori din acea comuna, de atâti ani mai niciodata nu primesce vreunu concurente dintre aceia, si asia interesele se alatura la capitalu câtu este depusu conformu literelor fundationali spre administrare la cass'a Asociatiunei, unde acela crescuse pâna la finea anului 1886 la sum'a de 1719 fl. 78 cr. v. a. precum se vede din bilantiulu publicatu in Transilvani'a Nrii 15—16 din 1887. Din acestu fondu cinev'a cere 100 fl. à conto innoirei procesului. Las' ca unu procesu urbariale trecutu prin tóte instantiele nu se pote innoi, dara totu asia nu se pote crede ca comitetulu ar' luá asupra'si raspunderea de a se abate dela textulu literelor fundationali fara auctorisatiune limpede data dupa tóte formele prevediute in legile tierii.

De altmentrea, dupace se mai face éراسi incercare de a iritá spiritele cu acea fundatiune tofaléna, credemu ca trebuie se reproducemu si la loculu acesta ratiociniulu respectivulu comitetu publicatu in 1873 atátu in diariile romanesci câtu si in fôia volanta separata, inpartita la publiculu cititoriu:

### „Ratiociniu publicu.

„Subscrisulu comitetu, infintiatu in Muresiu-Osiorheiu pentru primirea si administrarea contribuiriloru incurse in favorulu deposedatiloru Tofaleni, fideli detorintiei sale, a publicatu in lun'a lui Ianuaru 1873, in mai multe diuarie romane ratiociniulu seu generalu inchisu cu finea anului 1872.

Din acelu ratiociniu s'a potutu vedea, ca in 31 Decembre 1872, fondulu Tofaleniloru a constatu din:

a) Obligatiuni de prioritate ale călei ferate resariteneguresci, cu 5% in valóre nominala de 8100 fl. v. a.

b) Obligatiuni de prioritate ale calei ferate austriace de sudu cu 3% in valóre nominala de . . . . . 2000 fl. v. a.

c) Obligatiuni ale calei ferate (Stroussberg) in Romani'a in valóre nominale de 2000 taleri.

d) Bani gata in val. austriaca . . . 363 fl. 26 cr.



Totu din acelu ratiociniu s'a potutu vedea ca pàna in 31 Decembre 1872, ajutoriulu datu Tofaleniloru prin comitetu a fostu:

- aa) In auru . . . . . 4000 franci.
- bb) In valuta austriaca . . . . . 2381 fl. v. a.

Pentruca generosii contribuenti si onoratu publicu se póta ținea in continua evidentiã administrarea baniloru si stadiulu socotelorulu din cestiune, comitetulu espune si cu acésta ocaziune, ca fondulu specificatu mai susu sub a) b) si c) se afla neatinsu si se ține sigilatu la cassierulu comitetului; éra la cei . . . . . 363 fl. 26 cr. specificati sub d) mai adauge comitetulu urmatoriele interusurie ale fondului:

- 1. Interusurie primite in 1 Ianuaru 1873 247 fl. — cr.
- 2. Interusurie primite in 1 Iulie 1873 370 fl. 12 cr.

Asia încãtu dimpreuna cu banii specificati sub d) (restulu de cassa din 1872), comitetulu a avutu in anulu curgatoriu la dispusetiune in bani gat'a sum'a de . . . 980 fl. 38 cr.

Din acésta suma s'au datu in urm'a decisiunei comitetului in siedinti'a dela 23 Februariu 1873:

- a) Ajutorie la Tofaleni . . . . . 544 fl.
- b) Pentru reinnoirea procesului Tofaleniloru cu consimtirea acestora D-lui advocatu Dr. I. Ratiu . . . . . 100 fl.
- c) Pentru calatori'a unui membru la Tofaleu; telegramu si porto . . . . . 9 fl. 50 cr.

Erogatiunile anului curinte facu dara 653 fl. 50 cr. Acésta suma (adeca 653 fl. 50 cr.) subtragèndu din sum'a de 980 fl. 38 cr., remanu in cass'a comitetului, — afara de fondulu mai susu aretatu, — in bani gat'a . . . . . 326 fl. 88 cr.

Asia dara, combinandu ratiociniulu datu dela inceputu pàna la finea anului 1872 cu presentulu ratiociniu: se va vedea, ca ajutoriele date Tofaleniloru (dimpreuna cu 173 fl. 62 cr. spese facute in favorulu loru) facu pàna in diu'a de astadi 4000 franci in auru si 2925 floreni in v. a.; — se va vedea mai departe, ca sum'a aceea de 11343 fl. 70 cr. v. a. neinpartita intre Tofaleni (in carea se cuprindu si cei 18689 franci veniti din Romani'a si schimbati cu 8974 floreni val. a.) s'au investitu in obligatiunile specificate mai susu sub a) b) si c) in valóre nominale de 10100 fl. v. a. si 2000 taleri; — se va vedea in fine, ca acestu fondu alu Tofaleniloru a produsu pàna astadi unu interesuriu de 1995 fl. 19 cr. v. a.

Cu atàta comitetulu si-ar fi implinitu datorinti'a, fatia de onoratu publicu.

Cu tóte acestea comitetulu nu voiesce se ignoredie, ca s'au ivitu unele voci cari, fàra de a esaminá lucrulu cu tóta scrupulositateã, nu se sfiescu prin invective si defaimari nebasate a trage la indoiéla procedur'a conscientiósa a comitetului, care condusu numai de sentiulu caritãtii si alu filantropiei, pórtã de atàta tempu un'a sarcina pre càtu de grea pre atàtu de delicata.

Este adeveratu ca in urm'a crisei intrevenite cursulu obligatiuniloru fondului tofalénu este in presentu

mai giosu decãtu in 1870.; dar' astadi a afirma ca comitetulu a lucratu reu cumparãndu obligatiuni de prioritate (nu actiuni) de drumuri de feru: obligatiuni pre care (cele de sud si resaritene-unguresci) chiaru si statulu le primesce de cautiuni, — si a dice ca éra mai bine daca banii adunati se depunéu in vre-un'a cassa de pastrare, — acésta insémna a-si arroga cinev'a chiaru infallibilitate; — cà-ci cine a potutu prevedea in 1870 evenimentulu unei crise devastatóre, carea a urmatu in 1873? Dara tocm'a din caus'a catastrofei acesteia, carea au atinsu pretiulu (cursulu) hartielorulu de valóre, amu vediatu ca au bancrotatu si unele dintre cele mai solide bance si ca-se de pastrare, casiu-nandu ruin'a totala a mií si mií de ómeni. — Cine aru putea dar' afirma, ca cassele de pastrare dau un'a garantia scutita de ori-ce periclu?

Dara presupunendu chiaru, ca cassele de pastrare ar' da un'a deplina garantia, — nu este adeveratu ca banii adunati aru fi fructificatu mai bine in vre-un'a cassa de pastrare, — cà-ci, daca in 1870, cei 934 Napoleondori veniti din Romani'a se depunéu in natur'a, astadi cându cursulu aurului este multu mai giosu decãtu in 1870, fondulu ar' fi scadiutu cu sum'a considerabila si pre lãnga acésta valóreã reala de 11343 fl. 70 cr. depusa in atare cassa de pastrare n'ar fi produsu atàtea interusurie càte a produsu valóreã nominala de 13100 fl. v. a. a obligatiuniloru fondului.

Inse comitetulu a avutu inca unu altu si gravu motivu pentru a nu depune banii in cass'a de pastrare; si anume pentruca acolo putéu fi usioru opriti in favorulu actoriului, care in urm'a procesului seu orribilu mai avea pretensiuni contr'a Tofaleniloru.

Convinga-se deci acei defaimatori, cari in locu de a considerá lucrurile asia precum sunt, nu sciú decãtu a suspiciuna; convinga-se ca reulu nu zace in procedur'a comitetului, ci zace in nefericitele nóstre relatiuni financiali si cl. din Austro-Ungari'a, — convinga-se acei calculatori infallibili, ca aceea ce au facutu comitetulu, o-a facutu cu bune intentiuni si cu buna credintia.

Atàta cá justificare in contr'a unoru suspiciunari si presupuneri neintemeiate.

In fine comitetulu aduce la cunoscinti'a publica, ca cele mai multe familii de ale posedatiloru se afla astadi prin satele din giurulu Tolaleului, sustinendu-se pre lãnga ajutoriele primite dela comitetu, ca lucratori de pamentu. Poté-voru óre Tofaleni prin reinnoirea procesului, care càtu mai curendu se va încercá, se'si recãstige mosiile stramosiesci, de cari li este amaru a se despartí pentru totu-deun'a, se va vedea dupa-ce justiti'a va trebui sè se mai pronuntie un'a data.

Muresiu-Osiorheiu, 19 Noembre 1873.

*Comitetulu pentru ajutorarea Tofaleniloru deposedati:*

**Demetriu J. Fogarasi S.**  
presidente.

**Dr. Ioanu Ratiu** advocatu, **P. Trombitiasiu-Betlénu, V. Hossu, M. Papu-Grideanu, I. Fülep,**  
membrii ai comitetului.

## „Unu actu de rea credintia“.

Sub titlulu de mai susu „Tribun'a“ Nr. 19 din 26 Ianuarie (7 Februarie a. c.) publica asupra mea o invecitiva esita din pén'a unui omu, care prin epilogulu recensiuinei mele facute in acestu organu alu Associa-tiunei transilvane asupra unui studiu alu dómnei Antonia de Gerando se simti calcatu precum se dice, pe ochiulu de gaina; dara cá se'si póta resbuna mai din dosu, se trage cá unu curagiosu cavaleru de Spani'a, la spatele fostei directóre a internatului romanescu de aici si dupa-ce o pune pe d-nei inainte, o ia in aparare contr'a mea.

Si cine cutédia se me presente pe mine cá pe unu vrasmasiu alu vreunui membru din famili'a fericitului br. Vas. Popp? Cine este acela, càci nu'si descopere onorabil'a adresa.

Eu vrasmasiu alu familiei Popp, care am in pro-prietatea mea o colectiune intréga de corespondentie cá amicu intimu esite din pén'a lui si la care se voru fi aflându in proprietatea familiei sale cá parecni, scrisori de a le mele. Eu vrasmasiu, care am conlucratu in anulu 1886 in buna intielegere cu alti betràni membri ai Comitetului, cá pe tiner'a baronésa se o alegemu la fórte onorificulu postu de directóra fàra nici-unu con-cursu, fàra a'i cere vreunu testimoniu scolasticu si fàra cá se dea vre-o lectiune din vre-unu studiu inca pre atàta de usioru. — Eu vrasmasiu, carele in dorinti'a mea de a o incuragia pe d-nei si pe parintii eleveloru, indata la inceputulu anului 1887 analisându unele obiectiuni si siopte care se audiau asupr'a noueloru institute inca pe atunci din unele parti, despre directóra am scrisu acestea :

„Apoi cá in persón'a directórei li s'a si datu una „mama, care pe lângã o cultura superióra si unu tem-„peramentu fericitu a si sciutu a se afla iute la inal-„timea chãmarei sale, a si inpune prin auctoritatea per-„sonala heređita dela neuitatulu seu parinte rapitu dintre „noi inpreuna cu alti càtiva, pe semne spre pedéps'a „nóstra, intre impregiurarile cele mai asupritóre“. „(Tran-silvani'a“ Nr. 1—2 din Ianuaru 1887 pag. 9).

Intocma in acestu intielesu raspundeamu celoru cari me intrebaserã despre internatu in lun'a lui Aprile la Brasiovu, in Iuniu la Clusiu, Turd'a si preste totu pre unde avusem de lucru in timpulu acela.

Câteva dile inainte de plecarea familiei la Mar-mati'a in var'a trecuta mai participasem si la o con-venire din cele mai cordiali in locuinti'a dómnei baro-nesei Popp in societate cu dn: protopopu I. V. Rusu.

Scurtu, armonia perfecta intre mine si intre membrii familiei br. Popp.

Dara astadi? Din partea mea am remasu si sunt intocma intru tóte acelasi care am fostu pentru aceea familia nobila si frumósa totudeauna, si prin urmare tiner'a baronésa nu are lipsa de nici-unu *Don Quixot* cá se o apere de unu mosnégu de 76 de ani. De aici inse nu urmédia nicairi si niciodata intre ómeni cu mintea intréga, cá in casuri obveniente amicu la amicu, consàn-geni la consàngeni se nu 'si faca observatiuni atunci cându

credu unii despre altii cá ar' fi gresitu in ceva; tocma din contra, in casuri de acestea ar' putea fi cineva inculpatu de rea credintia, cându ar' lasa pe amicului seu cá se apuce pe o cale ratacita. Intocma de acésta opiniune fusese comitetulu intregu atunci, cându in siedinti'a sa din 27 Septembre, la care au participatu diece (10) membrii actuali, a exmisu din sinulu seu comisiunea de trei barbati cá se mijlocésca o intielegere, care inse dupa lungi discussiuni continuate in doue dile a remasu fàra nici-unu resultatu. Au mai cercatu inca si alti doi barbati, ambii septuagenari a face pe directór'a se intielega, cá dimissiunea sa va produce unu resimtiu din cele mai neplacute. Au remasu desierte si acestea incercari; cumu se pareã, bun'a crestina erã preocu-pata si óresicum farmecata prin sfaturi straine, resbu-natóre, diametralu oppuse sfaturiloru adevratu parintesci ale betràniloru fosti amici intimi ai capului familiei.

In fine comitetulu convinsu cá aci are a face cu o insistentia obstinata, in siedinti'a sa de séra din 29 Sept. la care cu vice-presidentu cu totu au participatu 12 membrii si secretariulu, se vediu silitu a primí ambele dimissiuni, constatã inse cá nici-una nu erã motivata, cá adeca, cauzele invocate pentru dimissiune n'au nici-unu temei. (Vedi Nrii 19—20 din 15 Oct.)

Eu din partea mea imi puteamu esplicã binisioru insistenti'a bravului barbatu Dr. Barcianu, nici-decum inse din temeiurile aruncate de elu pe chartia, ci cu totulu din alte cauze. Cunoscutu este, cá d-lu Barcianu scapase de unu morbu fórte periculosu si indelungatu, din care sculându-se i se ordinã de càtra medici o cura de bai, mi se pare in Banatu, preste tóta vacatiunea. Intr'aceea mórtea 'i rapí pe socru-seu, fostu frate bunu alu dómnei baronesei Popp. Póte se scia fia-care din esperienti'a propria daca s'a intemplatu se suferẽ de morbu greu cu lunile intregi, cá reconvalescentii suntu de regula nervosi, iritabili, aplecati la feliiuri de pre-pusuri. Preste acésta se nu uite nimeni, cá Dr. Bar-cianu inplinisẽ oficiulu de directoru la noulu institutu unu anu de dile fara nici-o plata, numai din patriotismu, prin urmare putea se dica cu totu dreptulu: Eu v'amu facutu serviciu gratuitu unu anu de dile, se ve mai faca si altulu dintre membrii comitetului; sau mai bine, puneti acea functiune la concursu si denumiti unu directoru platitu. Atàta numai, cá totu patriotismulu si bun'a cuviintia cereã. cá dsa se o fia declaratũ acésta indata dupa inchieierea anului scolasticu, adeca in 30 Iuniu.

In càtu pentru dimissiunea directórei, aceea in ochii mei in locu de a fi càtu de puçinu motivata, este si remãne pãna in diu'a de astadi unu misteriu, pe care nu mi l'asiu putea esplicã decâtu numai precum am disu, cá artiagu si capritiu, asia precumu țtu si despre alte doue dimissiuni care au urmatu dupa cele de àntãiu, cu adaosu inse, cá cea din urma ne mai dà si unu exemplu de o arogantia tinerésca, careia se'i cauti parecni'a.

Intre acelea impregiurari si totu in siedinti'a din 29 Septembre eu me socotiũ se mai cercamu unu espe-

dientu si asia la dimissiunea directórei propuseiu urmatoriu proiectu de conclusu :

„Considerându că anulu scolaru este inceputu, si internatulu nu póte sta fara supraveghiare, domnisiór'a baronesa Helen'a Popp este rogata, cá pana cându va fi comitetulu in stare se indeplinésca acestu postu, se stea la loculul seu, ceea-ce póte durá celu multu pana la finea semestrului primu alu anulului curentu scolaru.

Propunerea mea fu adoptata de cátra comitetu. (Nr. 160 lit. b. din procesu verbalu dela 29 Septembre).

Vede oricine care erá scopulu acestui conclusu : a càstiga pentru directóra timpu cá sè se póta desfasia din latúurile intrigeloru aruncate preste dens'a, se judece mai cu sànge rece si sè se convinga despre nullitatea obiectiunilor ridicata asupr'a regulamentului. Ne-amu insielatu cu totii si tóte complimentele la care se demisese comitetulu au disparutu fara urma, anume din diu'a in care onoratulu d-nu Ioanu Slaviciu a trasu cá de peru o afacere interna a institutului in mijloculu piatiei si cu acésta aruncà teciuenele urei si alu urgiei in societatea romanésca de aici. Atunci a fostu cându eu in un'a din cele doue siedintie susu citate amu pronuntyatu pre cátu 'mi aducu aminte, urmatórele sententie esite din adenca durere sufletésca :

„Audfíu acilea, cá d-lu directoru in urmarea unor antecedentie dela institutulu Andreanu nu se póte naravi cu d-lu I. Popescu cá delegatu. Eu suntu silitu se plecu, nu am inse nimicu in contra, daca ceea ce asíu avea se spunu eu persóneloru care au dimissionatu le va comunica ori-care altulu si adeca : „Daca directorulu si directór'a ar' fi avutu de diece ori atâtea cause pe câte au inşiratu in chartiile loru, totusi manier'a cum au dimissionatu si cum s'a publicatu in „Tribuna“, e brusca, resbunatóre, neromanésca, prin urmare facuta spre cea mai mare bucuria a vrasmasiloru culturai nóstre nationale. Era' daca cumva directoru si directóra credu cá cu dimissionile loru date a cum a, dupa trei septemàni dela inceperea cursului si pe terminu numai de câteva dile, voru aduce in strimtóre pe comitetu, reu se insiéla. Nimeni in lume nu este absolutu necessariu pentru societate, ómenii se ducu, ómenii moru, se afla inse totudéuna in loculul loru altii. Ati vediutu cá la primulu concursu din 1886 s'au presentatu si aici 15 barbati si 10. femei. Dara suntemu siliti se recurgemu la denumiri totu numai provisorie ; ci cá asia ori asia, totu numai in provisoriu vomu fi pre cátu timpu nu vomu avea personalu didacticu, care se aiba curagiulu a depune in B.-Pest'a examenulu de calificatiune“.

Acestea sunt cuventele care mi se inputa mie de cátra censorii scólei de fete si mai alesu ai internatului cá crima si rea credintia.

Inainte cu doue septemani arsesera casele ficei mele veduve din Orascia cu tóte dependentiele economice si cu tóta recolt'a anulului, in capu de nópte, inpreuna cu alte siepte locuintie omenesci, in cátu fie-mei 'i remasera numai momentele cá se'si desteppe pruncii din somnu si se'i scótia printre flacari in strada. In

urmarea acelu desastru familiaru am absentatu 18 dile din Sibiiu, atátu spre a mijloci pe érna unu adapostu familiei nefericite si a luá mesuri pentru restaurarea edificieloru in primavar'a viitóre, cátu si spre a'mi vedea si de alte interese pe la locurile parintesci in comitatulu Turdei.

In totu timpul absentiei mele ori unde ajungeamu, eramu intempnatu de cátra familiile romane cu o suma de intrebari. Rubric'a permanenta „Cris'a scólei de fete“ deschisa in „Tribuna“ si sustinuta cu perseverantia necalificabila, inpluse spiritele de spaima insoçita de mania si urgia. Ce s'a intemplatu cu averea Asociatiunei? Ce scóla póte se fia aceea, pe care I. Slaviciu o tavalesce in modulu acest'a? Adeca ce spiritu aristocraticu se incuiba acolo? Cine'lu nutresce? Orbu este comitetulu Asociatiunei? Si ce are se caute comitetulu reuniunei femeiloru romane pe la internatu? (Minciuna prinsa din aeru). Si, uite ce se dice, cá comitetulu a denumitu o nemtióica de directóra in loculul baronesei? Asia e, nu'i asia? Si este adevveratu aceea ce ni se mai serie noue dela Sibiiu, cá daca Dr. Barcianu ese din directiune, inspectorulu reg. va inchide scól'a? etc.

Dupa 18 dile sätulu de atâtea tribulari, venindu la Sibiiu aflaiu cá in adevveru agitatiunile „Tribunei“ nejustificate cu nimicu pe lume au produsu o ruptura atátu de mare in familiile nóstre si din tóte punctele de vedere atátu de durerósa, in cátu multi se temu cu totu dreptulu, cá va trece o serie de ani pana cându se voru vindecá ranele infipte mai virtosu in inimile parintiloru cari tñnu, cá d-nulu Slaviciu inpinsu de restunare personala numai asupra unei singure familii, a batjocorit pe mai multe batendu'si jocu de ficele loru. Si apoi totu d-lui se mirá mai deunadi, cá unele persóne 'si intorcu fati'a de cátra altele. Prea firesce, pentrucá aici nu suntemu la Bucuresci, ci ne aflamu numai la Sibiiu, unde romanii nu potu si nu voru a se familiarisa nici cu limbajulu diarielor din Romani'a si mai puçinu cu celu dela Asilulu Elen'a Dómn'a usitatu in dilele fostei directóre, pe care ministrulu culteloru fu silitu se o scótia de acolo si se o dea in cercetare disciplinara.

In aceleasi dile mai affasemu, cá unii romani se provocasera la duelle, anumé ca s'au trimisu martori redactorului „Gazetei Trans.“ si la unu advocatu de aici. Pana atunci eu audisem numai de o provocare de inainte cu câteva luni adresata d-lui Parteniu Cosm'a prin d-lu I. Slaviciu pentru nu sciu ce gluma romanésca. Ce peccate pe noi, imi diceamu eu, inainte cu trei ani directorulu internatului ungurescu de pedagóge din Clusiu inpuşcá pe bietulu inspectoru reg. Váradi; se pare cá ai nostri pismuiescu pe clusieni pentru bravurele loru de gladiatori.

In fine mi se mai inpartasi, cá dupace comitetulu reflectase la vre-o trei cocóne veduve, inse tóte cu copii mari si mici, ceea ce nici decum nu convine in nici o impregiurare, in fine la recomandarea unui protopopu casatoritu a substituitu de directóra pe domnisiór'a Elen'a Petrascu fiic'a d-lui Petrascu c. r. capitanu in 'pensiune,

a carui consórtă repausată fusese fic'a altui oficiariu c. r. totu romanu curatu din fostulu regimentu dela Caransebesiu; inse aci se adaoase curatic'a scire, cá la pucine dile dupa aceea substituire, inlauntrulu internatului se si organizase unu mititelu búrou de informatiuni (alti 'i dicu spionagi), adeveratu, fára telegrafu si telefonu, ci numai prin mijlocirea unei servitóre mituite, cu scopu de a produce o rebelliune intr'unu pacharu de apa intre 42 de mielusiele. Se inscenasera si vre-o doue óre de lectiuni din art'a de a plange si a se bocí cá la morti; se confiscara si vre-o trei scrisori de ale unoru copile innocente, caroru li se dictasera in péna câteva fantasii din o miie si una de nopti, cu care se bage in spaima pe mamele loru, cá se le duca de aici; comitetulu inse observandu cá in planulu de invetiamentu nu suntu prevediute si óre de lectiuni din art'a plansului, curéndu le-a cassatu prin o mesura fórté simpla, pe care o dorise si directiunea actuala.

In totu timpulu acela rubric'a „Cris'a scólei de fete“ functioná cá si cele ce se deschidu in diarie in epoce de resbóie mari. Dupace desecase isvorulu pentru rubric'a crisei, atunci „Tribun'a“ anuntia pe publicu cu o lealitate care a surprinsu pe unii ómeni: Vedeti cá acuma scól'a de fete merge bine.

Intre acestea abia dupa o luna de dile publiculu avú ocaziune de a se informa despre adeverat'a stare a lucrului, in modu cu totulu obiectivu scutitu de orice pasiune urita, dintr'unu articlu publicatu in „Gazet'a Transilvaniei“ Nrii 228 et 229 din a. tr. Recomandamu acelu articlu mai virtosu membriloru Associatiunei, cari apoi la timpulu seu se voru putea convinge despre adeveru chiaru din actele care stau la dispositiunea tuturoru.

Tóte celelalte parti ale diatribei din „Tribun'a“ le trecu cu tacerea, pentru-cá se nu dísgustu pe lectori; respingu numai cu tóta indignatiunea sufletului meu alusiunea la clienti, cliente si apanagie; ér încátu pentru „strigatulu in gur'a mare“, pe acela 'lu adresediú de a dreptulu cátra on. d-nu I. Slaviciu si cátra aceia cari s'au invoitu cá se li se publice dimissiuunile, daca se voru fi invoitu in adeveru, nu din alta causa. decátu cá acelea publicari au facutu adversariloru bucuria mai mare decátu daca ar' fi daruitu la „Kulturegylet“ 10—15 mii de florini.

Sciu bine cá mi se va imputá greu din partea comitetului cá m'amu demisu la o polemia cá acésta si ásteptu cá se me traga la respundere; 'i promitu inse cá acésta este odata pentru totdeauna, cu atátu mai vértosu, cá eu cá publicistu de legea vechia nu me mai pricepu la art'a moderna de publicistu. Inchieiu deci cu modest'a intrebare adresata lectoriloru:

In care parte afla densi „actulu de rea credintia?“

În Februaru.

G. Baritiu.

## PARTEA OFICIALA.

Nr. 27/1888.

### Procesu verbale

alu comitetului *Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in siedinti'a dela 28 Ianuarie n. 1888.*

Presiedinte: Iacobu Bolog'a vice-presiedinte. Membrii presenti: Elia Macellariu, I. Popescu, G. Baritiu, P. Cosm'a, Dr. Ilarionu Puscariu, I. St. Siulutiu, B. P. Harsianu, Nicanoru Fratesiu controloru.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 1. Secretariulu II. presinta conspectulu scrieriloru, ce s'au trimisu pe sém'a bibliotecei Associatiunei transilvane din partea Academiei de sciintie ces. reg. din Vien'a (Ex. Nr. 466/1887).

— Spre sciintia cu multiamita, avendu conspectulu numitu a se publicá cá aclusu la acestu procesu verbalu

Nr. 2. D-nulu primu secretariu George Baritiu presenta din partea d-lui George G. Meitani, senatoru in Bucuresci, 200 esemplare, fasc. XII din opulu seu „Studiú asupr'a constitutiunei Romaniei“, cu acelasi scopu, cu care au fostu trimise si fasciculele anterióre. (Ex. Nr. 541/1887).

— Spre sciintia cu multiamita, avendu a se distribuí la carturarii romani, dupa modalitatea urmata cu fasciculele anterióre.

Nr. 3. Directiunea scólei civile de fete cu internatu a Associatiunei transilvane prin adres'a de dto 24/XII 1887. Nr. 443 aratându, cá la mandatulu inaltului ministeriu de culte si instructiune publica de sub Nr. 47.261/1887, inspectoratulu reg. de scóle alu comitatului Sibiului prin hárti'a de sub Nr. 1095/1887 cere a se solvi la perceptoratulu de dare din locu sum'a de 30 fl. v. a. cá taxa de censurare pentru cártile, ce acésta directiune le-a asternutu spre aprobare la inaltulu ministeriu, spre a putea fi intrebuintiate cá manuale in scóla, se róga a i se notifica, de unde si in ce modu sè se platésca numit'a suma? (Ex. Nr. 543/1887).

— Se notifica on. directiuni, cá sum'a de sub intrebare va fi a se solvi din partea dânsi in contulu sumei preliminate pentru pausialulu cancelariei directiunei pro 1887/8.

Nr. 4. Tribunalulu reg. din Alb'a-Iuli'a prin adres'a dto 15/XI 1887. Nr. 3881 notifica, cá pe bas'a sententiei sale dto 6/X 1884 Nr. 4499/883 aprobata si in instanti'a II III s'a dispusu stergerea prenotarii in cártile funduare a Associatiunei transilvane la imobilele cuprinse in protocolulu fund. Nr. 64 din Alb'a-Iuli'a sub A. 1—12 (Ex. Nr. 547/1887).

— Spre sciintia.

Nr. 5. Directiunea despartimentului I. (Brasiovu) alu Associatiunei transilvane prin adres'a de dto I. a. c. Nr. 1 asterne protocolulu siedintiei subcomitetului dela 16/IX 1887 dimpreuna cu sum'a de 15 fl. v. a. cá restantie din taxele incassate dela membrii ordinari ai Associatiunei in anulu 1886.

Din protocolulu asternutu se vede:

a) cá in sinulu subcomitetului s'a facutu o schimbare alegédu-se in loculu fostului cassariu si membru alu acelu comitetu, a d-lui Dr. P. Cioranu, carele s'a stramutatu cu

domicilulu din Brasiovu, de membru in subcomitetu d-lu Ios. Comanescu, parochu in Codlea, ear' agendele cassariului in-crediendu-se membrului P. Petrescu.

b) cã din partea sinodului parochialu dela biseric'a S. Nicolae din Brasiovu s'a votatu pe sém'a despartimentului unu ajutoriu in suma de 50 fl. v. a.

c) cã s'au luat hotariri spre scopulu respândirii opului „Siebenbürgen“ de Bergner, conformu invitarii primite dela comitetulu Associatiunei dto 24/1887.

d) cã s'a luatú iniciativ'a pentru ținerea adunarii generale a despartimentului. (Ex. Nr. 8/1888).

— Cuprinsulu protocolului subcomitetului servesce spre sciintia, avendu a se cvitã primirea sumei trimise de 15 fl. v. a.

Nr. 6. Domnii B. Ursu si Partenie Cosm'a, cá membrii ai comisiunei edile, insarcinate cu datulu 9/IX 1887. Nr. 390. a opinã asupr'a recursului d-lui architectu G. Maetz, referitoriu la adaptarile esecutate de densulu la edificiulu vechiu alu Associatiunei si dificultatile obvenite cu ocasiunea collaudarii prin adres'a dto 2/I a. c. raportédia, cã in considerarea, cã densii, dimpreuna cu inginerulu Müss. au collaudatu adaptarile făcute de D-lu Muetz cu tóta conscientiositatea, dificultându-i numai acelea positiuni care densulu le-a făcutu fãra scirea si invoirea comisiunei edile, dintre a carei membrii unulu in tóta diu'a a fostu la fati'a locului, sustínu reducerea sumei de bani, aratata in protocolulu de callaudare din 23/III 1887 si se rógã a fi scutiti pe viitoru in acésta afacere (Ex. Nr. 9/1888).

— In considerarea parerei aratate a comisiunei edile, si a motiveloru, pe care aceea parere intemeieta este, comitetulu nu se afla in positié a incuviintia recursulu d-nului architectu Maetz.

Nr. 7. Domnii Br. Ursu si Partenie Cosm'a, cá membrii ai comisiunei edile a comitetului, cu provocare la insarcinarea primita cu datulu 8/XI 1887. Nr. 497. raportédia, cã le e imposibilu a întreprinde colaudarea lucrãrilor executate de D-nulu architectu G. Maetz la edificiulu scólei de fete a Associatiunei, lipsindu-le ori-ce documente, prin care s'ar fi constatatu necésitatea acelorã lucrãri, ér' computulu d-lui architectu aratându numai ce elu a lucratu, nu inse si aceea, ce erã datoriu se lucre, si cã numai acela, carele a insarcinatu pe desnumitulu architectu cu efeptuiera reparaturiloru, póte sci, daca s'au facutu, sau nu, tóte cele comandate, si cã tóte erau a se face in contulu Associatiunei, ori nu? (Ex. Nr. 10/1888).

— Cu provocare la conclusulu comitetului dto 29 Iuliu 1887. Nr. prot. 87 d, socotél'a architectului G. Maetz se transpune cassariului Associatiunei D-lui E. Brote cá fostu insarcinatu cu supraveghierea lucrãrilor esecutate de numitulu architectu, cu recercarea de a raportã comitetului despre starea lucrului.

Nr. 8. Teodoru Vandoru si Eli'a Daianu, studenti in clas'a VIII la gimnasiulu romanu din Blasiu, ambii stipendisti ai Associatiunei, 'si legitimédia sporiulu făcutu in studii in periodulu, I. alu anului scolariu 1887/8 (Ex. Nr. 11/1888).

— Spre sciintia, avendu a li se retrimite documentele asternute.

Nr. 9. Oficiulu pentru mesurarea competintieloru erãriale cere dreptu basa pentru ecuivalentu a se face fassiona-

rea averei miscatóre si nemiscatóre a Associatiunei transilvane, pe bas'a formulareloru alaturate (Ex. Nr. 15/1888).

— Cu satisfacerea cererei oficiului amintitu se insarcinédia cassariulu Associatiunei, D-lu Eugenu Brote.

Nr. 10. Oficiulu pentru mesurarea competintieloru erãriale retrimite contractele, ce i s'au fostu transpusu in urm'a conclusului comitetului dto 21/XI 1887. Nr. 505. (Ex. Numerulu 20/1888).

— Spre sciintia, avendu a se pune la acte.

Nr. 11. Teodoru Abrudianu si Vasilie Micusianu studenti in class'a a III-a la gimnasiulu romanu din Blasiu, se rógã a li se retrimite documentele asternute la concursulu scrisu de comitetu cu datulu 1/I 1887 Nr. 2. (Ex. Nr. 24/1888).

— Se rescrie numitiloru petenti, cá documentele cerute li sau retrimisu dimpreuna cu hotarirea comitetului, la adres'a on. directiuni a gimnasiului romanu din Blasiu, inca la 24/IV 1887, ér' on. directiune a numitului gimnasiu se fia rugata a estradá numitiloru studenti documentele din cestiune fãra amenare.

Nr. 12. Comisiunea exmisa cu datulu 8/XI 1887 Nr. 480 pentru revisuirea ratiociniului directiunei institutului Associatiunei pro 1886/7 raportédia cã, fiindu unulu din membrii comisiunei, d-lu E. Brote, totdeún'a ocupatu, de câte-ori a fostu provocatu a se intruni, revisiunea o au efeptuitu numai doi membrii ai comisiunei, D-nii Partenie Cosm'a si Ioanu Popescu, aflându ratiociniulu in ordine; cá dupa ratiociniulu A. au intratu dela elevele institutului sub diferiti titli fl. 7226,30 din cari fl. 5332,60 s'au transpusu la cass'a Associatiunei, ér' restulu s'a erogatu de a dreptulu prin directiune, pentru achitarea instructoriloru de piano si de limb'a franceza si altoru conturi de ale elevelor; cá, dupa ratiociniulu B. dela cass'a Associatiunei a primitu directiunea 16 fl. 1888 cu cari a achitatu mai multe conturi ale institutului; cá d-nulu fostu directoru, Dr. D. P. Barcianu a datu socotéla despre tóte sumele intrate la densulu si fiindu socotél'a in regula propune (Ex. Nr. 480/1887).

— Ér' comitetulu decide: a se dá absolutoriu d-lui fostu directoru, Dr. D. P. Barcianu.

Nr. 13. Totu membrii numiti la punctulu precedentu ai comisiunei esmise cu datulu 21/XI 1887. Nr. 502 in scopulu censurarii proiectului de budgetu alu institutului Associatiunei pro 1887/8. presentatu de directiunea acelu institutu raportédia si la insarcinarea acést'a. Pe bas'a raportului si a propuneriloru membriloru atinsi ai comisiunei (Ex. Numerulu 502/1887).

Budgetulu scólei civile de fete cu internatu a Associatiunei transilvane pro anulu 1887/8 se stabilesce cum urmédia:

#### A. Venite.

1. Tax'a de internatu pe 10 luni dela 40 de eleve, pe luna á 22 fl. . . . .	8,800 fl. — cr.
2. Didactrulu dela 35 eleve pe 10 luni pe luna á 2 fl. . . . .	700 „ — „
3. Tax'a de inmatriculare dela 48 eleve á 2 fl. . . . .	96 „ — „
4. Tax'a pentru limb'a franceza dela 32 eleve pe 10 luni á 1 fl. . . . .	320 „ — „
5. Tax'a pentru piano pe 10 luni dela 12 eleve á 5 fl. . . . .	600 „ — „
	<hr/>
Lature . . . . .	10,516 fl. — cr.

Translature . 10,516 fl. — cr.

6. Tax'a pentru piano pe 10 luni dela 9 eleve á 6 fl. . . . .	540 " — "
7. Didactru pentru cursulu complementariu dela 4 eleve pe 8 luni á 5 fl. . . . .	160 " — "
8. Chirie dela reuniunea femeiloru romane	150 " — "
9. Subventiune din partea Asociatiunei tran- silvane . . . . .	3,249 " 13 "
	<hr/>
	14,615 fl. 13 cr.

**B. Spese.**

**I. Salarii.**

1. 4 Invetiatori á 700 fl. . . . .	2,800 fl. — cr.
2.     "     bani de cuartiru á 150 fl. . . . .	600 " — "
3. adausu la salariulu directorului . . . . .	100 " — "
4.     "     "     bani de cuartiru directorului . . . . .	50 " — "
5. Salariulu directórei . . . . .	500 " — "
6. Salariulu aloru 2 guvernante (un'a pe 10 luni) á 200 fl. . . . .	366 " 67 "
7. Salariulu unei bone pe 10 luni . . . . .	100 " — "
8. Remuneratiunea instructórei de gimnastica	64 " 66 "
9. Remuneratiunea instructoriloru de musica instrumentala . . . . .	930 " — "
	<hr/>
	5,511 fl. 33 cr.

**II. Alimentarea.**

1. 40 eleve pe 10 luni, diua á 42 cr. . . . .	5,040 fl. — cr.
2. 10 persóne ale internatului, din cari 4 pe 12, si 6 pe 10 luni, diua á 42 cr. . . . .	1,360 " 80 "
	<hr/>
	6.400 fl. 80 cr.

**III. Servitorii.**

1. 1 Servitoriu cu simbria lunara de 8 fl. . . . .	96 fl. — cr.
2. 1 Servitoriu pe 10 luni cu 7 fl. . . . .	70 " — "
3. 1 Servitóre cu simbria lunara á 5 fl. . . . .	60 " — "
4. 2 Servitóre pe 10 luni á 5 fl. . . . .	100 " — "
	<hr/>
	326 fl. — cr.

**IV. Spese de cancelarie 100 fl.**

**V. Mijlóce de invetiamentu.**

1. Mape, tabele, aparate, materiali . . . . .	100 fl. — cr.
2. Bibliotec'a corpului didacticu si a elevelor	100 " — "
3. Compactoru . . . . .	50 " — "
	<hr/>
	250 fl. — cr.

**VI. Incalditulu.**

1. 40,000 chilgr. carbuni fosilii . . . . .	434 fl. — cr.
2. 40 Stánjini de lemne de focu á 8 fl. . . . .	320 " — "
3. taiatulu lemneloru . . . . .	48 " — "
4. Aschii de ațtiatu 4 cara á 2 fl. 50 cr. . . . .	10 " — "
	<hr/>
	812 fl. — cr.

**VII. Luminatulu.**

Petroleu, lumini etc. . . . . 300 fl. — cr.

**VIII. Infirmeri'a.**

1. Medicamente . . . . .	50 fl. — cr.
2. Ingrigirea . . . . .	20 " — "
	<hr/>
	70 fl. — cr.

**IX. Instrumente musicale.**

1. 2 pianuri inchiriate pe 10 luni á 10 fl. . . . .	200 fl. — cr.
2. 4 pianuri acordate á 10 fl. . . . .	40 " — "
	<hr/>
	240 fl. — "

**X. Diverse.**

1. Reparaturi . . . . .	20 fl. — cr.
2. Tiparirea si espedarea programei . . . . .	50 " — "
3. Conservarea si cultivarea gradinei . . . . .	25 " — "
1. Spalatulu rufeloru . . . . .	240 " — "
5. Carbuni de lemn, sapunu, aspréla etc. . . . .	30 " — "
6. Curatirea hórnелoru, latrineloru, frecarea podineloru, materialu de desinfectatu etc. . . . .	100 " — "
	<hr/>
	465 fl. — cr.

**XI. Cursulu complementariu.**

Onorariulu instructórei pentru lucrulu de mâna pe 8 luni á 15 fl. si diverse	140 fl. — cr.
	<hr/>
Sum'a	14615 fl. 13 cr.

Nr. 14. In legatura cu cele dela punctulu precedentu, spre acoperirea deficitulu de 3,249 fl. 13 cr. membrii comisiunei insarcinate cu revisuirea budgetulu scólei pro 1887/8 anume domnii Partenie Cosm'a si Ioanu Popescu, propunu — ér' comitetulu decide:

Colect'a inceputa sè se continue cu totu zelulu, si sumele intrate sè se folosésca la primulu locu pentru acoperirea trebuintieloru curente ale scólei, si numai prisosulu sè se adauga la fondu.

ÉR' pâna la intrarea colecteloru, cass'a Asociatiunei se anticipedia sumele necesare.

Nr. 15. Secretariulu presenta unu contu dela librari'a „Franz Michaelis“ din locu in suma de 43 fl. 44 cr.

— Sum'a de 43 fl. 44 cr. v. a. se asemnédia la cassa spre solvire in contulu preliminarului pentru biblioteca, avendu a se sista pentru viitoru abonarea fóiei „Literarisches Centralblatt“ carea costa pe anu 20 fl. 72 cr. v. a.

Sibiiu d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.,  
v.-presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,  
secretariu II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde dloru: Baritiu, Cosm'a, Popescu.

S'a cetitu si verificatu.

Sibiin, 31 Ianuarie 1888.

I. Popescu m. p.

G. Baritiu m. p.

P. Cosm'a m. p.

Nr. 30/1888.

**Procesu verbalu**

alu comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu luat din siedinti'a dela 30 Ianuarie n. 1888.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte.  
Membrii presenti: Dr. II. Puscariu, P. Cosm'a, Z. Boiu, I. St. Siulutiu, G. Baritiu, B. P. Harsianu, I. Popescu, I. V. Russu, E. Macellariu, Nicanoru Fratesiu controloru, Eugen Brote cassariu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 16. Membrulu comitetulu si plenipotentiatulu acestui'a in afacerea lasamentulu „Avramu Iancu“, D-1 B. P.





Ad 4. Modulu de administrare alu averei prin domnulu plenipotentiatu servesce spre sciintia. Libelele de depunere, reprezentându o valóre de 200 fl. v. a. se transpunu la cass'a Associatiunei, avèndu a se cvitá primirea lor. Contractulu de esarendare pro 1887/8 se apróba si din partea Associatiunei si se incuviintéza, ca realitatile sè se esarendeze si pe 1888/9 totu fostului arendatoru, preotului Ioanu Iancu pe lãnga arenda de 100 fl. si totu pe lãnga conditiunile cuprinse in contractulu dto 17/VI 1887.

Ad 5. Cele efeptuite de d-lu plenipotentiatu in afacerea ratiociniului fostului curatoru George Iancu, precum si impartasirile, ce densulu din actele referitóre le face comitetului, cu privire la acestu obiectu servescu spre sciintia avèndu d-lu plenipotentiatu a continuá pasii intreprinsi contra curatorului numitu la anulu 1877 prin decretulu dto 27 Octomvrie 1877 Nr. 8953, a lui Petru Tomasiu Petraica. In fine se insarcinéza d-lu plenipotentiatu, B. P. Harsianu, a satisface fãra amènare si concluseru comitetului ddto 19/7 1886 Nr. prot. 69 lit. a. c. e. precum si conclusului acestuiasi comitetu privitoru la cele 10 3/4 cuxe din bai'a „Puric'a“ la Vulcoiu-Corabi'a in Buciumu (dto 19/7 1886 Nr. prot. 69 lit. a. b. fine).

Nr. 17. Totu dlu B. P. Harsianu aterne in modu supletóriu, in legatura cu raportulu deliberatu la punctulu precedentu, unu preliminaru de spese pentru reparaturile necesare interne si externe la cas'a remasa de Avr. Iancu si la camer'a ținetóre de aceea casa. In sensulu acestui preliminaru s'ar pofți pentru atinsele reparatiuni sum'a totala de 391 fl. (Ex. Nr. 28/1888).

— Preliminariulu substernutu se incuviintiaza si se adópta cá basa la licitatiunea minuenda, ce va fi a se escrie fãra amènare, cu scopu de a se da pe acésta cale in intreprindere lucrarile, ce in intielesulu numitului preliminaru suntu neaparatu a se efeptuí. Cu esecutarea acestei decisiuni se insarcinéza d-lu advocatu B. P. Harsianu in cooperare cu despartiemèntulu respectivu (VII) alu Associatiunei transilvane.

Sibiiu, d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.,  
vice-presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,  
secretariu II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru :  
Cosm'a, Siulutiu, Baritiu.

S'a cetitu si verificatu. Sibiiu, 2 Februarie n. 1888.

P. Cosm'a m. p.

Siulutiu m. p.

G. Baritiu m. p.

Ad. Nr. 27/1888.

### Conspectulu

*scrisoriloru intrate pe sém'a bibliotecei Associatiunei transilvane dela Academi'a de sciintie cesaro-reg. din Vien'a.*

Sitzungsberichte philos.-histor.-Classe, Band { 112 Heft 1, 2  
113 „ 1, 2  
114 „ 1,—

Sitz. math.—natw. „ { I. Abthlg 1886 Nr. 4—5, 6—10  
II. „ 1886 Nr. 3—4, 5, 6—7, 8—10  
II. „ 1887 Nr. 1—2  
III. „ 1886 Nr. 1—5, 6—7, 8—10

Denkschriften philos.-histor. Classe Band :

„ math.-naturw. „ „ 51 und 52

Archiv. für Kunde oestr. Gesch.-quellen, B. { 68 Hälfte 2  
69 „ 1, 2—70

Fontes rerum austriacarum, Abtheilung Band.

Sitzungsber. philos. histor. Cl. Band 110 Heft 1, 2 } Register XI  
111 „ 1, 2 }

Sitz. math.-naturv. { I. Abthlg. 1885 Nr. 5. 6—7, 8, 9—10  
„ 1886 Nr. 1—3  
II. „ 1885 Nr. 4—5, 6, 7, 8, 9, 10  
„ 1886 Nr. 1—2  
III. „ 1885 Nr. 3—5, 6—7, 8—10

Denkschriften philos. histor Band

„ math.-naturv. „ 50

Archiv für Kunde oestr. Geschichtsquellen Band { 67 Hälfte 2  
68 „ 1

Fontes rerum austriacarum Abthlg. II Band 44.

Dr. I. Crisianu m. p.

## Anuntiu de abonamentu.

Cu 1 Ianuariu 1888 se incepe cursulu alu XIX-lea alu foiei

### „TRANSILVANIA“

pe anulu 1888.

Dupace in siedinti'a II a adunarei generale dela Alb'a Iuli'a ținuta in 9 Augustu 1886 s'a reasumatu conclusulu adunarei generale din Orescia si s'a decisu, cá din 1 Ianuariu 1887 nu numai membrii fundatori si pe viatia, ci si toti membrii ordinari ai asociatiunei transilvane se primésca acésta fóia gratis si franco de portulu postei, asia avemu onóre a face cunoscutu, cá la toti domnii membrii ordinari, cãti platescu regulatu tax'a de 5 florini v. a. pe anu, se va trimite Transilvani'a gratis pe fie-care anu.

Pentru nemembrii pretiulu este 3 fl. v. a. pe anulu intregu. Afara din monarchia 9 franci. Pe creditu nu se dà ; nici se primesce abonamentu pe semestru, ci numai pe anulu intregu.

Nri singuratici din anii trecuti nu se dau, càci tóte exemplariile remase neabonate s'au legatu in brosiure si ele formédia proprietatea Associatiunei. Din aceste se vendu cu câte 2 fl. 1 exemplariu.

Din anii 1868 si din 1881 nu se mai afa nici unu exemplariu ; din ceilalti ani se afa.

Banii de prenumeratiune se trimitu cu mandatu postalulu de a dreptulu la Comitetul Asociatiunei transilvane in Sibiiu.

Pe lãnga alte scrieri destinate pentru publicare, se primescu ori-ce anuntiuri bibliografice, cumu si recensuni sau dari de sama, inca si critice scrise in spiritu obiectivu asup'r'a productelor literarie, scientifiche si artistice.

Redactiunea.